

לנין ושחרור האישה

מחבר: רות לוביץ'.

תאריך פרסום: 22 אפריל 1960.

מקור: עיתון קול העם.

תמלול/קידוד/הגהה: גל י.

אין לך פינה בעולם, בה אין מתהלכים ילדים, שבהיוולדם נקראו על שמו של וו. אי. לנין. בשם זה קראו לילדן האמהות, כביטוי האמהות להערצתן ולאהבתן לאיש שהדליק לפיד תקווה בחשכת לילה המאיר את הדרך לעולם, עולם של ילדים שבעים ותרבותיים, עולם ללא מלחמות, עולם של אחוות עמים ושלום. הישנה אם שאינה רוצה כי ילדה יזכה להיות בעולם טוב כזה?

לנין היה בין התורמים את התרומה הגדולה ביותר לשחרור האישה משעבוד דורות. התיאוריה והפרקטיקה הלנינית במאבק למיגור המשטר הקפיטליסטי נשאה בחובה גם פתרון לבעיות הנשים "הנצחית".

בשנת 1958 כתוב קרל מרקס: "כל היודע פרק בהיסטוריה, יודע גם כי הפיכות חברתיות גדולות הן בלתי אפשריות בלי שיתוף נשים" (ק. מרקס, כ' 25).

לאחר שישים שנה, בימים הראשונים של מהפכת אוקטובר הסוציאליסטית הגדולה ב-1918 כתב לנין: "לא תתגשם מהפכה סוציאלית, אם המוני הנשים העובדות לא יקחו בו חלק ניכר. מניסיון של תנועות השחרור ידוע, כי הצלחת המהפכה תלויה במידת השתתפותן של הנשים בה" (לנין — כ' 28).

דבריו של לנין הפיחו רות התלהבות, בטחון, מרץ ומעוף בלבבות של מיליוני נשים ברפובליקה הסובייטית הצעירה ובעולם כולו. הנשים הרגישו, כי ניתן להן מקום מכובד במערכות העם, כי ניתן אמון בכוחותיהן ויכולתן. לנין עמד על יד עריסתה של תנועת הנשים ברוסיה הצארית. לנין דאג, כי תנועת נשים תלך בדרך פרולטרית-מהפכנית. הוא חקר ותרם לפתרון "בעיית הנשים", שהיא אחת הבעיות החשובות של החברה האנושית, ועמד על הדרכים והאמצעים לשחרור הנשים העובדות מן השיעבוד הקפיטליסטי ולשיפור יסודי של מצבן, הבטחה מעשית של שוויון המלא עם הגברים.

עוד בוועידה השנייה של המפלגה הבולשביסטית ב-1903 הוצגה פרוגרמה מקיפה לשיפור תנאי הנשים העובדות ברוסיה הצארית. בבר לפני 57 שנה. העלו פועלות רוסיה את התביעות, המועלות עד היום ע"י פועלות ישראל, כגון שוויון מלא לכל האזרחים ללא

הבדל מין, דת, גזע ולאום; איסור העסקת נשים בעבודות המזיקות לבריאותן; חופשת לידה של שישה שבועות עם תשלום מלא; הקמת מעונות ילדים, גני ילדים על-יד בתי-חרושת. שחרור אם מניקה כל שלוש שעות מעבודתה, ועוד. לנין דאג אישית לכך, כי הבולשביקים יגייסו המוני פועלות למאבק לתביעות אלה. לתביעות ללחם ושלום.

לנין לימד את המוני הנשים העוברות לשנא את המשטר המדכא. עד עומק ליבו סלד הוא מן הדיכוי של הנשים העובדות. הוא כתב: "בכל משטר חברתי מדכא, במשטר העבדות הפיאודלי, או במשטר בורגני - האישה היא מדוכאת כפליים. משטרים אלה מדכאים את הנשים בשפלות בלתי שכיחה, על ידי חוקים מזהמים עם זוועה וגסים באופן בהמי"

הוא קרא לנשים להתקומם נגד המשטר המדכא והדגיש, כי כל זמן ש"שולט הקאפיטאליזם והקניין הפרטי על הקרקע, ועל בתי-חרושת, יישארו הזכויות בידי הגברים, על כן שוויון האמיתי לנשים, אפשר להשיגו רק במאבק פרולטרי כללי בעד דמוקרטיה וסוציאליזם".

פלג שהיה לנהר

המוני הפועלות ברוסיה הבינו את דבריו של לנין. ושל מפלגת הבולשביקים. למרות הטרור הצארי האכזרי הלכה וקמה תנועת נשים מהפכנית.

ראשית ההופעה של ארגון נשים ברוסיה היה ב-8 במארס 1913, כאשר הוחג זו הפעם הראשונה ברוסיה "יום הפועלת הבינלאומי". בסימן הסיסמה הבולשביסטית: "תנועת נשים עובדות - היא פלג הזורם ומסיף כוח לנהר הגדול של התנועה הפרולטרית".

המשטרה הצארית הסתערה על הנשים החוגגות, בהבינה כי סכנה רבה צפויה למשטר הרקוב מליכוד המוני הנשים המדוכאות והצטרפותן למאבק הכללי נגד שלטון הרשע והדיכוי. בסימן התנגשות עם המשטרה עבר גם יום ה-8 במארס 1914. כל הנואמות, שהתכוננו להופיע, נאסרו ונכלאו בבית-סוהר מיוחד לנשים, שבחפזון סיימו את בנייתו לקראת יום זה. פועלות רוסיה לא נרתעו מן הטרור האכזרי. לקראת ה-8 במארס 1914 הופיע בפעם הראשונה העיתון "הפועלת" (המופיע עד היום הזה), אשר יצא לאור בעזרתן של נ. קרופסקיה, אננה א. אולינובה (אחותו של לנין), סמוילובה, פ. ארמנדי, א. קולונטאי ואחרות.

"יום ראשון למהפכה - יום נשים"

ה-8 במארס 1917 (23 לפברואר לפי הספירה הישנה)

עבר להיסטוריה כיום הראשון למהפכה הרוסית הדמוקרטית. נשים בכל ערי רוסיה הפגינו ביום זה בסיסמאות: הלאה שלטון הדיכוי! הלאה המלחמה! לחם לילדינו!

"פראבדה" כתב: "בפטרוגרד- התקיפה המשטרה נשים מפגינות. בעקבות התקפתה אירעה התנגשות עם כוחות המשטרה בבתי-חרושת 'פוטילוב', אשר נהפכו להפגנות ולראשית המהפכה.

היום הראשון למהפכה - יום נשים ! תהילה לנשים".

במשך שנים רבות כתב לנין מדי שנה ב-8 במארס פניות לפועלות ונשים עובדות.

מסמכים רבים מעידים, שלנין יזם בעצמו ופיקח על ביצוע החלטות של הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית, של ועידותיה השונות בעניין חינוך פוליטי של המוני נשים, והחדרתן של נשים לכל שטחי החיים, לשיתופן המלא בבניין המדינה הסוציאליסטית הצעירה. אפילו בזמנים הקשים ביותר של מלחמת האזרחים, מצא הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית לנכון להקדיש זמן ומרץ, ולקרוא לוועידה כל-רוסית ראשונה של הפועלות בשנת 1918.

בוועידה זו הופיע לנין, למרות שרק שלושה חודשים לפני-כן נפצע קשה בהתנקשות זדונית בחייו. צירות הוועידה קיבלו את לנין בהתרגשות עצומה והביעו לו את הערצתן על דאגתו הרבה לתנועת הפועלות, לבעיותיה וקשייה.

הוועידה הראשונה של הפועלות הייתה לגורם עצום בהתפתחות תנועת הפועלות, בגיוס מיליוני נשים והפעלתן לעזרת הצבא האדום, לטיפול בילדים עזובים ונכים.

לא בז לקטנות

לנין היה שותף לעיבוד תוכניות הפעולה של תנועת הנשים העובדות, גדולות כקטנות. הוא השתתף בפגישות נשים רבות, יעץ, עודד, נאם. כמו-כן השמיע לנין פעמים רבות ביקורת על מוסדות ועל הברים אחראיים, אם הם לא הגישו עזרה מספקת לפעולה בין הנשים, או לא החשיבו אותה.

בחוברתו הידועה "היוזמה הגדולה" כתב לנין: "בתי-אוכל ציבוריים, מסעדות ציבוריות, פעוטונים, גני' ילדים — הנה דוגמאות של נבטים אלה, הנה המאמצים הפשוטים,

הרגילים, שאין בהם דבר מן המפואר, מן המליצה, מן החגיגות, המסוגלים בפועל לשחרר את האשה, מסוגלים בפועל-ממש להקטין ולחסל את אי השוויון שלה עם הגבר, לאפשר לבצע את תפקידה כייצור ובחיים החברתיים.

מתוך החשבת הבעיה הירצה לנין בכינוס ה-4 של פועלות מוסקבה ב-1919, בו השתתפו 3000 צירות, על הנושא: "תפקידה של תנועת נשים עובדות ברפובליקה הסובייטית". שנתיים בלבד אחרי המהפכה אפשר היה כבר לציין את ההישגים העצומים שהיא חוללה בחייה של האישה.

לנין כתב ב"פראבדה" ב-1919, ביום-השנה השני למהפכת אוקטובר: "בשתי שנות קיומו של השלטון הסובייטי באחת הארצות המפגרות ביותר באירופה, נעשה למען שחרור הנשים, למען שוויון עם המין ה'חזק' כה הרבה, כפי שלא נעשה במשך 130 שנה על-ידי כל הרפובליקות הקדמיות, התרבותיות, הדמוקרטיות בעולם כולו".

בימים הראשונים לקיומה של ברית הרפובליקות הסובייטיות. חוקק חוק בדבר שוויון הנשים, אולם לנין והמפלגה הקומוניסטית לא הסתפקו בכך, ולימדו, כי שוויון חוקי, אין פירושו עדיין שוויון ממשי: " כדי לכונן את שוויון האישה למעשה, אין די בחוקים בלבד, יש לשחרר את האישה מעבודת-הבית. העבודה במשק ביתי היא ברוב המקרים עמל בלתי-פורה, עמל פראי וקשה ביותר, אשר נפל בחלקה של האישה. זהו עמל טפל ביותר אשר אין בו דבר המסוגל לסייע להתפתחותה של האישה".

בהתמדה, בשקידה ובמסירות טיפלה המפלגה הקומוניסטית בשחרור האישה משעבוד משק ביתה ובשיתוף הנשים בחיים הציבוריים והמדיניים. לנין דרש מן הפועלות לגלות יוזמה ותקיפות ולהיאבק באומץ למען זכויותיהן הצודקות, המבטיחות את שוויון.

קציר פרי העמל

כל המאמצים האלה הניבו פרי מופלא. היום, כאשר ברחבי העולם הגגו הנשים את יובל ה-50 ל"יום-האישה הבינלאומי" ומסכמות את הישגיהן במאבק לזכויותיהן, צועדות הנשים הסובייטיות בראש המחנה ומסמלות דמות של אישה מטיפוס חדש, המשוחררת מכל אפליה ודיכוי - דמות של אזרחית בארץ הסוציאליסטית הראשונה בעולם. מה מפוארים הישגיהן של הנשים הסובייטיות, אפשר ללמוד מן התפקידים שהן ממלאות במוסדות מדיניים וציבוריים. בסובייט העליון של ברה"מ מיוצגות 366 נשים - 27% מכלל צירי הסובייט - בפרלמנטים הלאומיים של ברה"מ מיוצגות 2530 נשים - 32%; ובסובייטים מקומיים ועירוניים למעלה מ-690 אלף נשים, שהן 38% מכלל הצירים.

האישה היחידה בעולם המכהנת בתפקיד יו"ר הפרלמנט היא יאגדר נסרידינובה - נשיאת הפרלמנט ברפובליקה הסובייטית אוזבקיסטן. היכן קיים עוד ייצוג כזה של נשים במוסדות הנבחרים? הנשים בברה"מ הן 47% מכלל הפועלים ועמלים בעיר ובכפר של המשק הלאומי. אחוז הנשים המועסקות בשירותי הבריאות הוא 85% מכל העובדים. בחינוך - 69% , בתעשייה - 45% , כמובן תוך תשלום שכר שווה בעד עבודה שווה וזכויות סוציאליות לתפארת. זהו האחוז הגבוה ביותר בעולם והוא מעיד על שוויונה הגמור של האישה העובדת בברה"מ. (לשם השוואה: בישראל רק 17—18% מכלל עובדי התעשייה הן פועלות).

מספרים אלה בלבד, די בהם כדי ללמד מה נעשה במשך 42 שנים של שלטון הפועלים והאיכרים למען שחרורה של אישה משעבוד הדורות, להשכלתה, תרבותה והתפתחותה של האישה הסובייטית.

במיוחד מפליאים השינויים ברפובליקות של אסיה הסובייטית, בהן עברו נשים במשך פחות מדור אחד התפתחות של מאות שנים בהשתחרן מן הדיכוי הפאודלי משלטון האב והבעל, מדעות קדומות וחוקים של ימי הביניים. האישה הסובייטית השיגה את הזכויות הסוציאליות המושלמות ביותר בעולם, ויותר מכל נהנית מזכויות מיוחדות וחשובות האם העובדת.

יום הולדתו ה-90 של לנין חל בתקופה היסטורית, בה מתקדמת ברית המועצות מן הסוציאליזם לקומוניזם. לפני הנשים הסובייטיות נפתחות אפשרויות עוד יותר רחבות להמשך התפתחותן ההשכלתית והתרבותית. הנה היכן התחילו ולאן הגיעו הנשים במשטר הסוציאליסטי!

לנין ותנועת הנשים העולמית

יום הולדתו ה-90 של ו. אי. לנין יצוין לא רק על-ידי הנשים הסובייטיות אלא על-ידי הנשים בעולם כולו.

לנין ראה את "בעיית הנשים" לא רק כמנהיג של הפרולטריון הרוסי, אלא גם כמנהיג תנועת הפועלים הבינלאומית. לנין היה הראשון אשר הציג לפני מפלגות קומוניסטיות את שאלת הקמתה של תנועת נשים בארצותיהן. בשיחה עם קלרה צטקין ב-1920 אמר לנין: "הכרח הוא שניצור תנועה בינלאומית חזקה של נשים, המבוססת על יסודות תיאורטיים ברורים - בלי הלכה מרקסיסטית אין מעשר יעיל. אף בשאלה זו נחוצה לנו, לקומוניסטים, בהירות עקרונית רבה יותר". . .

לנין השמיע ביקורת כנגד אלה שאינם מקדישים תשומת לב מספקת להקמת תנועת נשים. בוועידת האינטרנציונל הקומוניסטי הוא אמר: "הסקציות הלאומיות שלנו אינן מבינות עדיין דבר זר כראוי. הן ממתינות ומשתהות לנוכח המשימה הדחופה של הקמת תנועה המונית של נשים עמלות. אין הן מבינות, כי פיתוחה והדרכתה של תנועה המונית מעין זו הם חלק חשוב של הפעולה המפלגתית בכללותה, ובעצם: מחציתה של הפעולה הכללית. הפעילות וההסברה בין המוני הנשים, הפחת רוח מהפכנית ערה בקרבן, הוא בעיניהן דבר טפל קטן-ערך, עניינן של חברות בלבד". דבריו של לנין השפיעו על פעילות קומוניסטיות בקרב ציבור הנשים העובדות.

התנועה הקומוניסטית העולמית, הנאמנה לעקרונות המרקסיזם-לניניזם, עשתה דרך מפוארת במאבק לשחרור האישה מדיכוי ולמען הבטחת שוויונה. בשנים שלאחר המלחמה קמה תנועה המונית דמוקרטית של נשים, בח מאוגדות 200 מיליון נשים. ביובל השנים האחרון קם טיפוס אישה חדשה, הנאבקת, התובעת את זכויותיה, דמות אישה זקופת-קומה, היודעת את ערכה ותובעת את מקומה במשפחה ובחברה.

למרות התנאים הקשים בהם חיות עדיין פועלות ונשים עובדות בארצות קפיטליסטיות, ובמיוחד בארצות הקולוניאליות, נשתנה גם מצבן לטובה כתוצאה מקיום מדינה סוציאליסטית אדירה, בה הוגשם שוויון הנשים.

הנשים העובדות בישראל נושאות את עיניהן לחיים טובים יותר, וקודם כל לחיי שלום. הנשים המתקדמות בישראל מציינות את יום הולדתו ה-90 של לנין על-ידי הבעת אמונתן, כי המאבק העקיב של המוני הנשים היהודיות והערביות, בשיתוף עם כלל מעמד הפועלים והמוני העם - יביא להגשמת הרעיונות הלניניים של השלום והסוציאליזם גם לארצנו.

בסוקרן את השינויים שחלו בחייהן, ובמיוחד בארצות הסוציאליזם, מעלות הנשים בעולם על נס את שמו של לנין, האיש הדגול, המנהיג, המורה והאדם הגדול, שמסר את גאונו ומרצו של חייו למען שחרור האדם מניצול ושעבוד. אשר הניח יסוד לעולם בלי מלחמות, עולם של שוויון האישה, ילדות מאושרת לילדים באשר הם שם.